

Ola har tur

HANS PETERSON

Lärarmaterial

SIDAN 1

Vad handlar boken om?

Ola är en pojke, som lever i början på 1900-talet. Det är fattigt i Sverige, och Ola måste arbeta. Hans uppgift är, att med hjälp av hästen Brunte, hämta material till byggen. En morgon när han ska ta hand om hästen, hittar han en enkrona. Hans mamma tycker att han ska lämna enkronan till polisen. Plötsligt hamnar Ola i bråk och polisen kommer. Han tänker lämna över enkronan till polisen, fast han egentligen behöver ett par skor.

Lgr11 - Centralt innehåll och förmågor som tränas:

- Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet. (RE åk 4-6)
- Lässtrategier för att förstå, och tolka, texter från olika medier, samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4-6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter, med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 4-6)

Eleverna tränar följande förmågor:

- Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar, och värderingar, utifrån etiska begrepp och modeller.
- Formulera sig, och kommunicera, i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur, och andra texter, för olika syften.

Lgrs11 - Centralt innehåll och förmågor som tränas:

- Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet. (RE åk 1-6)
- Lässtrategier för att avkoda, och förstå, texter. (SV åk 1-6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden och handlingslistor. (SV åk 1-6)

Eleverna tränar följande förmågor:

- Tala, och samtala, i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över, olika texter.
- Skriva texter, för olika syften och mottagare.
- Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar, och värderingar, utifrån etiska begrepp och modeller.

Stafettläsning

Stafettläsning, som högläsningssmetod, fångar många elever. Här kan elever, som känner sig osäkra på läsningen, välja hur mycket de vill läsa. Metoden innebär, att du som lärare börjar läsa en bit ur boken (ca en sida). Sedan fortsätter en elev att läsa några meningar, eller en bit ur boken (du kan begränsa längden). Därefter lämnas läsningen över till nästa elev, som fortsätter, och så vidare. Detta kan göras i helklass, eller i grupper.

Boksamtal

Låt eleverna reflektera enskilt, eller i grupp, kring följande frågor. Samla sedan eleverna och diskutera kring boken.

- När du såg boken första gången, vad trodde du då att boken skulle handla om? Blev du förvånad över innehållet, när du sedan läste den? Besviken? Jättenöjd?
- Om du ska berätta om boken för en kompis, som inte har läst den, vad vill du berätta då?
- Är det något speciellt du gillar med boken?
- Är det något speciellt du inte gillar med boken?
- Välj ut det ställe i boken som berör dig mest, och läs det högt för kamraterna.
- Har du lärt dig något av boken?
- Vilket budskap tror du att författaren vill få fram, genom att skriva "Ola har tur"?
- Under hur lång tid utspelar sig boken?
- Om författaren skulle fråga dig hur boken skulle kunna göras bättre, vad skulle du säga då?

Kims lek med meningar

Leken går ut på att gruppen får ett papper med meningar, tagna från boken. En i gruppen klipper ut meningarna, och lägger dem på bordet. Alla ska kunna läsa dem. Sedan blundar alla deltagarna, utom en, som tar bort en mening. Därefter är det upp till de andra deltagarna, att lista ut, vilken mening som har plockats bort. Man turas om, så att alla får ta bort en mening.

Progressiv brainstorming kring hur det såg ut i Sverige, för hundra år sedan.

Dela in eleverna i grupper om fyra, fem elever i varje. Varje grupp har ett stort blädderblocksark, och en penna. Dessutom har varje grupp sin egen färg på pennan. Eleverna ska nu, i grupper, skriva vad de tänker på, när de ser rubriken: "Sverige för hundra år sedan". I gruppen, skriver eleverna ner vad de vet/tycker (meningar, ord, begrepp...) Efter några minuter bryts aktiviteten. Grupperna förflyttar sig till nästa grupps papper, MEN tar med sina egna färgpennor. På den andra gruppens papper, skriver de ner vad de vet, samt kommenterar det som redan har skrivits. Grupperna fortsätter att rotera, tills man har kommit tillbaka till sitt eget papper igen. Varje grupp läser igenom, och diskuterar, det som står på deras papper. Håller de med/inte med etc... Papperna sätts sedan upp, och man går igenom det som står på varje papper. Alternativt kan ni sammanställa allt till ett dokument.

Sverige för 100 år sedan

Hur ser du ut när du är 100 år?

Låt eleverna skapa ett porträtt av sig själva, som de tror att de ser ut när de är 100 år.

Ola har tur

HANS PETERSON

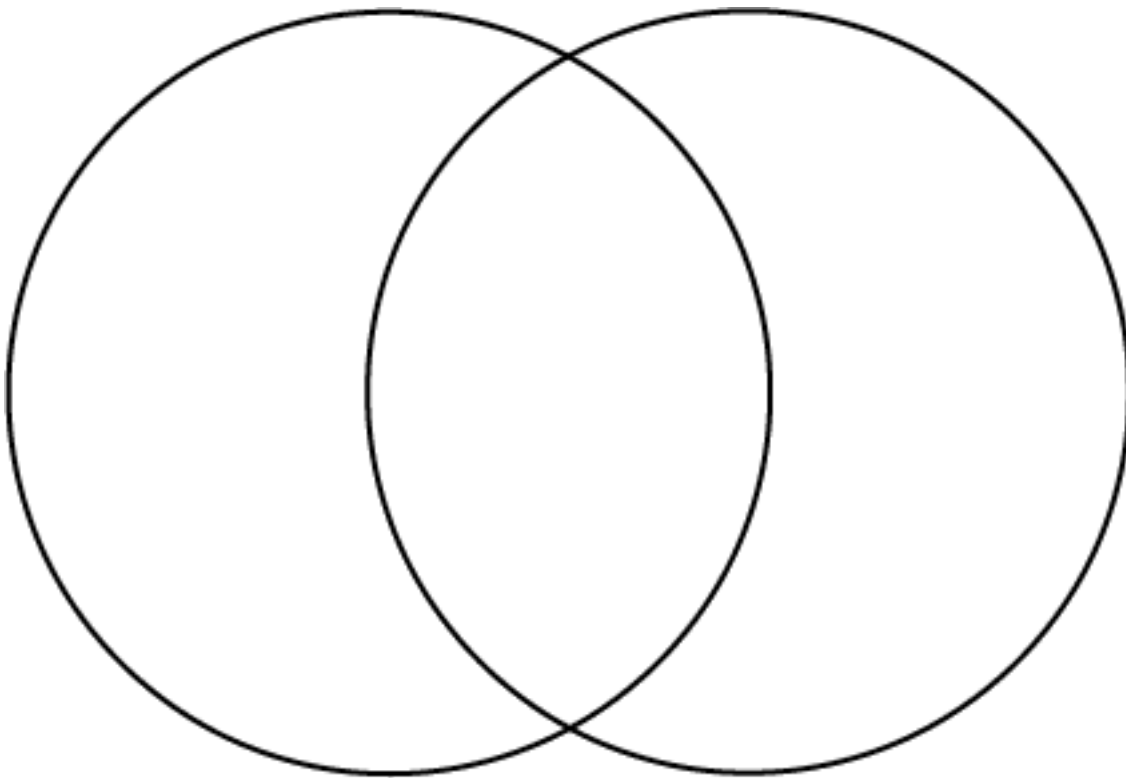
Lärarmaterial

SIDAN 4

Venndiagram

Låt eleverna fundera över att vad som skiljer deras liv, mot Olas liv, för hundra år sedan. Gör ett venndiagram över hur skolan är nu, jämfört med för 100 år sedan. Rita två cirklar, som överlappar varandra, i mitten på tavlan. Diskutera, med eleverna, vilken tid de anser är bäst, och varför de tycker så. Skriv vad som är olikt i de yttre delarna av cirklarna. Skriv sedan vad som är likt, i mitten, där cirklarna överlappar varandra. Det kan bli många bra diskussioner, och är ett roligt sätt att arbeta med likt och olikt.

Ola har tur

HANS PETERSON

Lärarmaterial

SIDAN 5

Ord, från boken, att arbeta med

Låt eleverna arbeta, i par, med att leta upp orden, från boken, nedan. De ska läsa meningen som ordet står i. Därefter ska de försöka komma på en synonym till ordet. De skriver sina synonymer på Post It-lappar (en lapp per ord). Sedan sätter de upp lapparna, på whiteboarden. Diskutera, och jämför, orden som eleverna har skrivit.

- konfirmeras
- budord
- skomakare
- honnör
- portmonnä
- skafferi
- medvind
- godsvagnar
- lok
- beta
- lärjungar
- spad
- psalmer
- lerkrus
- ransonera
- säd
- krökte

Läsförståelse

Frågor på raden (Du kan läsa och hitta svaret i texten.)

1. Vad jobbar Ola med, hos Albert Andersson?

(Ola kör, med hästen Brunte, till lagret och hämtar bräder, plank eller tegel.)

2. Vilken dag hittar Ola en enkrona på marken?

(Ola hittar en enkrona på en lördag.)

3. Hur mycket tjänar Ola om dagen?

(Han tjänar en krona om dagen.)

4. Vad tycker Albert, att Ola ska göra med enkronan?

(Albert tycker att Ola ska ge enkronan till sin mamma.)

5. Vad ska Ola göra imorgon?

(Ola ska konfirmeras imorgon.)

6. Varför finns det dåligt med mat?

(Bönderna säljer kor, hästar och säd, till tyskarna.)

7. Vad ska Ola göra med enkronan?

(Han ska ge enkronan till polisen.)

8. Hur många budord finns det?

(Det finns tio budord.)

9. Varför tittar tvillingarna argt på Ola?

(Ola tror att tvillingarna kanske tittar argt, för att han kan alla tio budorden och tre psalmer, utantill. Kanske är de arga för att han har jobb.)

10. Vad får Pelle, och Ola, med sig hem från morfar?

(De får en kanna med mjölk, med sig hem.)

Ola har tur

HANS PETERSON

Elevmaterial facit

SIDAN 7

11. Varför är det inte många, som köper Olas mammas trasmattor?

(Det är inte många som köper Olas mammas trasmattor, för att det är inte många som har pengar.)

12. Vad tycker Ola att Ekmans döttrar liknar?

(Ola tycker att Ekmans döttrar liknar två ljusa fjärilar.)

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

13. För hur många år sedan, utspelar sig boken?

(Avrunda ditt svar till närmaste hundratal.) (Boken utspelar sig för ca 100 år sedan.)

14. Vilken årstid är det i boken?

(Det är vinter, men börjar gå mot vår.)

15. Varför tycker Ola att det är en bra dag?

(Ola tycker att det är en bra dag, för att han har hittat en enkrona. Han har dessutom sålt två av hans mammas trasmattor. Han har köpt ett par, nästan nya, skor och hans tänder sitter kvar, efter bråket med tvillingarna.)

Frågor bortom raderna (Genom att använda dig av vad du själv har varit med om och sett, hört eller läst förut, kan du tänka ut ett svar på frågan.)

16. Hur gammal, tror du, att Ola är?

(Eget svar)

17. Vad var det för krig, som pågick nere i Europa, tror du?

(Eget svar)

18. Varför, tror du, att tvillingarna knuffar Pelle och slår Ola?

(Eget svar)